



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2013. június 6. *

„Verseny — Iratbetekintés — Az EUMSZ 101. cikkének megsértése miatt kiszabott bírságokkal kapcsolatos bírósági eljárás — Kártérítési keresetet benyújtani kívánó harmadik vállalkozások — Az iratbetekintést az eljárásban részt vevő valamennyi fél hozzájárulásától függővé tevő nemzeti szabályozás — A tényleges érvényesülés elve”

A C-536/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Oberlandesgericht Wien (Ausztria) a Bírósághoz 2011. október 20-án érkezett, 2011. október 12-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Bundeswettbewerbsbehörde**

és

a **Donau Chemie AG,**

a **Donauchem GmbH,**

a **DC Druck-Chemie Süd GmbH & Co KG,**

a **Brenntag Austria Holding GmbH,**

a **Brenntag CEE GmbH,**

az **ASK Chemicals GmbH,** korábban Ashland-Südchemie-Kernfest GmbH,

az **ASK Chemicals Austria GmbH,** korábban Ashland Südchemie Hantos GmbH

között,

a **Bundeskartellanwalt,**

a **Verband Druck & Medientechnik**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: német.

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök (előadó), M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan és M. Berger bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. október 4-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Bundeswettbewerbsbehörde képviselőjében T. Thanner és N. Harsdorf Enderndorf, meghatalmazotti minőségben,
- a Donau Chemie AG és a Donauchem GmbH képviselőjében S. Polster és C. Mayer Rechtsanwälte,
- a DC Druck-Chemie Süd GmbH & Co KG képviselőjében C. Hummer Rechtsanwältin,
- a Brenntag EGK GmbH képviselőjében A. Reidlinger Rechtsanwalt,
- az ASK Chemicals GmbH – korábban Ashland-Südchemie-Kernfest GmbH – és az ASK Chemicals Austria GmbH – korábban Ashland Südchemie Hantos GmbH – képviselőjében F. Urlsberger Rechtsanwalt,
- a Verband Druck & Medientechnik képviselőjében T. Richter Rechtsanwalt,
- az osztrák kormány képviselőjében A. Posch, meghatalmazotti minőségben,
- a belga kormány képviselőjében T. Materne és J.-C. Halleux, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében A. Wiedmann és T. Henze, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviselőjében S. Centeno Huerta, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőjében J. Gstalter, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője M. Santoro avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviselőjében A. Antoniadis és P. Van Nuffel, meghatalmazotti minőségben,
- az EFTA Felügyeleti Hatóság képviselőjében M. Schneider és X. Lewis, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2013. február 7-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének az osztrák jogrendben az uniós versenyjog megsértése miatti kártérítési keresetekre alkalmazandó szabályokra tekintettel történő értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Kartellgerichtként (kartellbírósként) eljáró Oberlandesgericht Wien előtt indított eljárás keretében terjesztették elő, melynek tárgya a Verband Druck & Medientechnik(a továbbiakban: VDMT), vállalkozások egy egyesülete által előterjesztett kérelem, mely kérelem célja a Bundeswettbewerbsbehörde (szövetségi versenyhivatal, a továbbiakban: BWB) által a Donau Chemie AG, a Donauchem GmbH, a DC Druck-Chemie Süd GmbH & Co KG, a Brenntag Austria Holding GmbH, a Brenntag CEE GmbH, az ASK Chemicals GmbH, korábban Ashland-Südchemie-Kernfest GmbH, és az ASK Chemicals Austria GmbH, korábban Ashland Südchemie Hantos GmbH (a továbbiakban együtt: Donau Chemie e.a.) vállalkozásokkal szemben kezdeményezett bírósági eljárásra vonatkozó dokumentumokhoz való hozzáférés, mely utóbbi eljárás az Oberlandesgericht Wien – ez utóbbi vállalkozásokat az EUMSZ 101. cikkével ellentétes kartellben való részvételük okán bírság megfizetésére kötelező – végleges határozatával fejeződött be.

Az osztrák jog

- 3 A 2005. évi kartellekről szóló törvény (Kartellgesetz 2005, a továbbiakban: KartG) 39. cikkének 2. §-a a következőképpen rendelkezik:

„Az ügyben félként részt nem vevő személyek csak a felek hozzájárulásával férhetnek hozzá a kartellbíróóság aktáihoz.”

- 4 Az osztrák Zivilprozessordnung (polgári eljárásról szóló törvény, a továbbiakban: ZPO) 219. §-a szerint:

„(1) A felek betekinhetnek, és saját költségükre másolatot készíthetnek, vagy kivonatokat kaphatnak az ügyükkel kapcsolatos valamennyi iratról, mely a bíróság rendelkezésére áll (az eljárás iratai), kivéve az ítélet- és végzéstervezeteket, a bíróság megbeszéléseinek és szavazásainak jegyzőkönyveit és a fegyelmi rendelkezéseket tartalmazó írásos anyagokat.

(2) Mindkét fél hozzájárulásával harmadik felek saját költségükre ugyanolyan módon betekinhetnek be, készíthetnek másolatot és kaphatnak (nyomtatott) kivonatokat, amennyiben ez nem ütközik másik személy nyomós jogszerű érdekébe vagy az adatok védelméről szóló 2000. évi törvény [Datenschutzgesetz 2000] 26. §-a (2) bekezdésének első mondata szerinti nyomós közérdekbe. Ilyen hozzájárulás hiányában a harmadik fél csak annyiban jogosult betekintésre és másolatok igénylésére, amennyiben *prima facie* bizonyítékot szolgáltat arra, hogy ez jogos érdekében áll.

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 5 2010. március 26-i határozatával az Oberlandesgericht Wien összesen 1,5 millió euró összegű bírságot szabott ki a Donau Chemie e.a.-val szemben többek között az EUMSZ 101. cikk a nyomdaipari vegyi anyagok nagykereskedelmi piacán történt megsértéséért. 2010. október 4-i határozatában az Oberster Gerichtshof fellebbezés keretében helybenhagyta az Oberlandesgericht Wien ezen határozatát, mely ezzel jogerőre emelkedett.

- 6 A VDMT-t a tagjai – köztük többek között nyomdaipari vállalkozások – érdekeinek védelme céljából hozták létre. 2011. július 3-án a ZPO 219. cikkének 2. §-a értelmében a VDMT azt kérte, hogy az Oberlandesgericht Wien tegye lehetővé számára a betekintést a BWB és a Donau Chemie és társai között folyamatban lévő bírósági eljárás irataiba. E kérelem célja olyan bizonyítékok megszerzése volt, melyek lehetővé tennék a VDMT tagjai által a Donau Chemie és társai által elkövetett jogsértések okán esetlegesen elszenvedett károk természetének és összegének vizsgálatát, és az e vállalkozásokkal szembeni kártérítési kereset indítása célszerűségének értékelését.
- 7 A KartG 39. cikkének 2. §-ára támaszkodva a BWB és a Donau Chemie és társai között folyamatban lévő bírósági eljárásban részt vevő valamennyi fél lényegében megtagadta hozzájárulását ahhoz, hogy a VDMT betekinthessen a hivatkozott iratokba.
- 8 E tekintetben az Oberlandesgericht Wien előadja, hogy a ZPO 219. cikke 2. §-ának rendelkezéseivel ellentétben a KartG 39. cikkének 2. §-a teljesen kizárja annak lehetőségét, hogy a bíróság a felek hozzájárulásának hiányában betekintést engedélyezzen a versenyjogi bírósági eljárások irataiba, még akkor is, ha a betekintés iránti kérelmet előterjesztő helytállóan hivatkozik jogi érdekekre. Más szóval, a kérdést előterjesztő bíróság szerint az osztrák rendszerben a jogalkotó maga mérlegelte egyfelől a szövetségi versenyhivatalnak az információk szerzésével és a versenyjogi jogsértések feltárásával kapcsolatos közérdekét, másfelől pedig a harmadik feleknek az iratbetekintéshez fűződő érdekét a kártérítési keresek megkönnyítése érdekében. Ekképpen e mérlegelés során az előbbi érdekek kaptak teljes elsőbbséget, az utóbbi érdekek kárára. Következésképpen még akkor is, ha csupán az eljárásban részt vevő felek egyike nem adja hozzájárulását, a bíróságnak – mivel nem mérlegelheti a fennálló érdekeket – a kérdést előterjesztő bíróság szerint általánosan meg kell tagadnia azt, hogy a harmadik felek betekinthesse az iratokba.
- 9 Az említett bíróság emlékeztet arra, hogy a C-360/09. sz. Pfeiderer-ügyben 2011. június 14-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-5161. o.) szerint a kartellekre vonatkozó uniós jogi rendelkezésekkel nem ellentétes, hogy egy adott személy hozzáférhessen egy uniós versenyjogi jogsértésben részt vevővel kapcsolatosan valamely engedékenységi eljárás keretében átadott dokumentumokhoz. Kötelező erejű uniós jogi szabályozás hiányában a tagállamok feladata a kartellek károsultjainak az engedékenységi eljárásokra vonatkozó dokumentumokhoz való hozzáférési jogával kapcsolatos nemzeti szabályok megállapítása és alkalmazása.
- 10 Az Oberlandesgericht Wien kiemeli ugyanakkor, hogy a Bíróság a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítéletének 30. és 31. pontjában azt is kimondta, hogy a tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása érdekében biztosítani kell, hogy az alkalmazandó nemzeti jogszabályok ne legyenek olyanok, hogy a gyakorlatban lehetetlenné tegyék vagy rendkívül megnehezítsék a kártérítéshez jutást, továbbá mérlegelni kell egyfelől az engedékenységi kérelmet benyújtó személy által önkéntesen átadott információk közlését igazoló érdekeket, másfelől az ezen információk védelmét igazoló érdekeket. A nemzeti bíróságok csak esetről esetre, a nemzeti jog keretében és az adott ügy valamennyi releváns elemének figyelembevételével mérlegelhetik ezt.
- 11 Az Oberlandesgericht Wiennek kétségei merültek fel a KartG 39. cikke 2. §-ának az alkalmazandó uniós jog ezen értelmezésével való összhangját illetően, amennyiben e rendelkezés kizárja a fennálló érdekek bíróság általi mérlegelésének lehetőségét.
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság ezenfelül a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítélet 30. pontjában az egyenértékűség elvére való hivatkozásra utalva arra keres választ, hogy jöllehet a KartG 39. cikke 2. §-át ugyanúgy kell alkalmaznia valamennyi kartellekkel kapcsolatos eljárásban, függetlenül attól, hogy azok a nemzeti jogon vagy az uniós jogon alapulnak, e rendelkezés nem ellentétes azonban az említett elvvel, amennyiben nem alkalmazandó azon kártérítési keresetekre, melyek a polgári vagy a büntetőjog más területein elkövetett jogsértések okán elszenvedett károkon alapulnak, mivel e kereseteket a ZPO 219. cikkének 2. §-a alapján kedvezőbben bírálják el az iratbetekintést illetően.

13 Ilyen körülmények között az Oberlandesgericht Wien úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1. Ellentétes-e az uniós szabályozással, különösen a Bíróság [a fent hivatkozott Pfleiderer-ügyben hozott] ítéletére tekintettel, azon nemzeti kartelljogi rendelkezés, amely a kartellbíróóság (Kartellgericht) rendelkezésére álló iratokba való, az eljárásban részt nem vevő harmadik személy által történő betekintést, a kartell résztvevőivel szembeni kártérítés iránti kereset előkészítése céljából, [a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelettel (HL 2003. 1. o.) összefüggésben értelmezett [EUMSZ] 101. cikk vagy [EUMSZ] 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (is), csak az eljárásban részt vevő valamennyi fél hozzájárulásától függően engedélyezi, és nem teszi lehetővé a bíróság számára, hogy az iratokba való betekintés engedélyezésére vagy elutasítására vonatkozó feltételeket az uniós jog által védett érdekek esetről esetre történő mérlegelésével állapítsa meg?

Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

2. Ellentétes-e az uniós szabályozással az ilyen nemzeti rendelkezés akkor, ha ugyan tisztán nemzeti kartelleljárásra is vonatkozik, és az engedékenységi iránti kérelmet benyújtó által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tekintetében sem ír elő különleges szabályozást, ám az egyéb eljárástípusokban, különösen a peres és nemperes polgári, valamint a büntetőeljárásra vonatkozó hasonló nemzeti rendelkezések a bírósági iratokba való betekintést a felek hozzájárulása nélkül, azzal a feltétellel teszik az eljárásban részt nem vevő harmadik személy részére lehetővé, hogy az valószínűsítse az iratokba való betekintéshez fűződő jogos érdekét, és a betekintés az adott esetben ne sértsen nyomós magán- vagy közérdeket?”

Az elfogadhatóságról

14 Az Európai Bizottság kétségeit fejezi ki az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát illetően, tekintettel arra, hogy e kérelem hipotetikus jellegű. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben semmi sem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a ZPO 219. cikke 2. §-ának második mondatában előírt feltételek a jelen esetben teljesülnének, különösen a VDMT-nek az adott iratokba történő betekintéshez fűződő jogos érdekének fennállását illetően, függetlenül attól, hogy az érintett felek megtagadták az ehhez való hozzájárulást. Következésképpen még ha a kérdést előterjesztő bíróságnak meg is kellene állapítania, hogy a KartG 39. cikkének 2. §-a ellentétes az uniós joggal, és figyelmen kívül kell hagynia e rendelkezést, akkor sem nyer megállapítást, hogy a VDMT jogosult lenne betekintetni az érintett iratokba a ZPO említett rendelkezése alapján.

15 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (lásd különösen a C-561/11. sz. Fédération Cynologique Internationale ügyben 2013. február 21-én hozott ítélet 26. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

16 A nemzeti bíróságok által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elbírálásának Bíróság általi megtagadása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a neki feltett kérdésekre hasznos választ adjon (lásd többek között a fent hivatkozott Fédération Cynologique Internationale ügyben hozott ítélet 27. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 17 Meg kell állapítani, hogy a jelen esetben nem erről van szó.
- 18 Amint a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, a KartG 39. cikkének 2. §-a a versenyjogi eljárásokhoz kapcsolódó iratokba való betekintésre irányuló kérelmekre vonatkozó különös rendelkezés, és ennek címén kizárja a ZPO 219. cikkének 2. §-ában szereplő általános szabály ezen eljárásokra való alkalmazását. Következésképpen csak abban az esetben, ha a Bíróság által adott válasz alapján a kérdést előterjesztő bíróság arra a következtetésre juthat, hogy a KartG 39. cikkének 2. §-a nem egyeztethető össze az uniós joggal, és ennek következtében mellőzni kell alkalmazását, kell a ZPO 219. cikke 2. §-a második mondata alkalmazásának feltételeit a jelen esetben teljesíteni, beleértve az arra vonatkozó feltételt, hogy a felek hozzájárulásának hiányában a jogos érdek fennállását bizonyítani kell. Ugyanakkor ha az említett válasz alapján a kérdést előterjesztő bíróság megállapíthatja, hogy a KartG 39. cikkének 2. §-a összeegyeztethető az uniós joggal, e bíróság határozhat a VDMT iratbetekintési kérelméről ezen egyetlen rendelkezés alapján, mely a jelen esetben kizárná a ZPO 219. cikke 2. §-ának alkalmazását.
- 19 E körülmények között az előterjesztett kérdésekre adandó válasz nyilvánvalóan releváns az alapügy eldöntése szempontjából, és ennél fogva az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

- 20 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések megválaszolása céljából mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog mellett, hogy a magánszemélyekre kötelezettségeket állapít meg, arra is szolgál, hogy számukra jogokat keletkeztessen, amelyek az őket megillető jogok összességének részévé válnak. E jogok nemcsak akkor keletkeznek, amikor a Szerződés ezeket kifejezetten előírja, hanem azokból a kötelezettségekből eredően is, amelyeket a Szerződés egyértelműen rögzít a magánszemélyek, a tagállamok és az uniós intézmények számára (lásd ebben az értelemben a C-6/90. és C-9/90. sz., Francovich és társai egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5357. o.] 31. pontját, valamint a C-453/99. sz., Courage és Crehan ügyben 2000. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-7289. o.] 19. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 21 Ebben az összefüggésben a Bíróság már kimondta, hogy az EUMSZ 1001. cikke (1) bekezdésének közvetlen hatálya van a magánszemélyek közötti jogviszonyokban, és jogokat keletkeztet az érintett személyekre vonatkozóan (a C-295/04-C-298/04. sz., Manfredi és társai egyesített ügyekben 2006. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6619. o.] 39. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), és az e rendelkezésben megfogalmazott tilalom hatékony érvényesülését kockáztatná, ha nem igényelhetne bármely személy kártérítést olyan szerződés vagy magatartás által okozott kárért, amely alkalmas a verseny korlátozására vagy torzítására (a fent hivatkozott Courage és Crehan ügyben hozott ítélet 26. pontja).
- 22 Mint az az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, a hatáskörükben eljárva uniós jogi rendelkezéseket alkalmazó nemzeti bíróságoknak a feladata nem csupán az, hogy teljes érvényesülést biztosítsanak ezeknek a szabályoknak, hanem az is, hogy védjék az uniós jog által a magánszemélyeknek biztosított jogokat (lásd ebben az értelemben a 106/77. sz. Simmenthal-ügyben 1978. március 9-én hozott ítélet [EBHT 1978., 629. o.] 16. pontját; a C-213/89. sz., Factortame és társai ügyben 1990. június 19-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-2433. o.] 19. pontját; a fent hivatkozott Courage és Crehan ügyben hozott ítélet 25. pontját, valamint a fent hivatkozott Manfredi és társai ügyben hozott ítélet 89. pontját).

- 23 Ekképpen egyfelől bármely személynek az olyan szerződés, vagy magatartás által okozott károkért kártérítés követelésére vonatkozó joga, amely alkalmas arra, hogy a versenyt különösen az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének megsértésével korlátozza vagy torzítsa, megerősíti az uniós versenyjogi szabályok hatékonyságát, amennyiben gyengíti azokat a gyakran rejtett megállapodásokat vagy gyakorlatokat, amelyek alkalmasak arra, hogy a versenyt korlátozzák vagy torzítsák, hozzájárulva ekképpen az Európai Unió belüli hatékony verseny fenntartásához (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Courage és Crehan ügyben hozott ítélet 26. és 27. pontját, a fent hivatkozott Manfredi és társai ügyben hozott ítélet 91. pontját, valamint a C-360/09. sz. Pfeiderer-ügyben 2011. június 14-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-5161. o.] 28. pontját).
- 24 Másrészt e jog hatékony védelmet biztosít az említett 101. cikk (1) bekezdése megsértésének a magánszemélyekkel szemben bekövetkező negatív hatásai ellen, amennyiben lehetővé teszi azon személyek számára, akik kárt szenvedtek az említett jogsértés következtében, hogy teljes kártérítést követelhessenek, nemcsak a tényleges kár (*damnum emergens*) megtérítését, hanem az elmaradt haszon (*lucrum cessans*) megtérítését, valamint a kamatok megfizetését is (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Manfredi és társai ügyben hozott ítélet 95. pontját).
- 25 Ilyen tárgyú uniós szabályozás hiányában minden tagállam belső jogrendjének feladata meghatározni az azon jogorvoslati kérelmekre vonatkozó eljárási szabályokat, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyokat uniós jog közvetlen hatálya alapján megillető jogok védelmét.
- 26 Különösen a versenyjog megsértése miatti kártérítési keresetek eljárási szabályait illetően, a tagállamok feladata a magukat egy kartell károsultjának érző személyek e kartellel kapcsolatos engedékenységi eljárásokra vonatkozó dokumentumokhoz való hozzáférési jogával kapcsolatos nemzeti szabályok megállapítása és alkalmazása (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítélet 23. pontját).
- 27 Ugyanakkor míg e szabályok megállapítása és alkalmazása a tagállamok hatáskörébe tartozik, a tagállamok e hatáskört az uniós jog tiszteletben tartásával kötelesek gyakorolni. Különösen az uniós jog közvetlen hatályára alapított jogok védelmét a jogalanyok számára biztosító keresetekre vonatkozó eljárási szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak (az egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd a fent hivatkozott Courage és Crehan ügyben hozott ítélet 29. pontját, a fent hivatkozott Manfredi és társai ügyben hozott ítélet 62. pontját, valamint a C-397/11. sz. Jörös-ügyben 2013. május 30-án hozott ítélet 29. pontját). E tekintetben, és különösen a versenyjog területén, e szabályok nem sérthetik az EUMSZ 101. cikk és 102. cikk hatékony alkalmazását (lásd a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítélet 24. pontját és a C-439/08. sz. VEBIC-ügyben 2010. december 7-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-12471. o.] 57. pontját).
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire ezen előzetes megfontolások fényében kell választ adni.

Az első kérdéstről

- 29 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy ellentétes-e az uniós joggal (különösen a tényleges érvényesülés elvével) az a nemzeti jogi rendelkezés, amely az EUMSZ 101. cikkének alkalmazására irányuló nemzeti eljárás aktáiban szereplő iratokba, többek között az engedékenységi program keretében átadott iratokba való, az eljárásban részt nem vevő és a kartell résztvevője ellen kártérítési keresetet indítani kívánó harmadik személy által történő betekintést csak az eljárásban részt vevő valamennyi fél hozzájárulásától függően engedélyezi, és nem teszi lehetővé a nemzeti bíróság számára, hogy a szóban forgó érdekeket mérlegelje.

- 30 E kérdés megválaszolása érdekében meg kell jegyezni, hogy a nemzeti bíróságok azon hatáskörük gyakorlásának keretében, hogy alkalmazzák a kartell révén állítólagosan sérelmet szenvedett személyek e kartellt érintő nemzeti eljárások irataiba való betekintéshez fűződő jogára vonatkozó nemzeti szabályokat, szükséges, hogy a nemzeti bíróságok mérlegeljék az információk közléséhez és védelméhez fűződő érdekeket (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítélet 30. pontját).
- 31 E mérlegelésre – különösen a versenyjog területén – azért van szükség, mert minden merev szabály, amely akár abban áll, hogy teljes mértékben tiltja a kérdéses iratokba való betekintést, akár abban, hogy ezekbe általános betekintést biztosít, alkalmas arra, hogy veszélyeztesse különösen az EUMSZ 101. cikknek és az e rendelkezés által magánszemélyek számára biztosított jogoknak a hatékony alkalmazását.
- 32 Ugyanis egyrésztől azon szabályt illetően, amelynek értelmében egy versenyjogi eljárás valamennyi iratába való betekintést meg kell tagadni, meg kell állapítani, hogy egy ilyen szabály alkalmas lenne arra, hogy ellehetetlenítse vagy legalábbis rendkívül megnehezítse az EUMSZ 101. cikkének megsértése következtében sérelmet szenvedett személy kártérítéshez való jogának védelmét. Ez különösen így van, ha kizárólag az illetékes nemzeti versenyhatóság előtt zajló eljárás aktáiba tartozó iratokba való betekintés teszi lehetővé e személyek számára a kártérítési keresetük megalapozásához szükséges bizonyítékok megszerzését. Ha ugyanis az említett személyeknek nincs más lehetőségük e bizonyítékok megszerzésére, az ezen iratokba való betekintés tőlük való megtagadása esetén a közvetlenül az uniós jogból származtatott kártérítési joguk nem érvényesülhet hatékonyan.
- 33 Másfelől azt a szabályt illetően, amely szerint egy adott versenyjogi eljárás valamennyi iratát közölni kellene a kérelmezővel pusztán abból az indokból, hogy ez utóbbi kártérítési keresetet kíván indítani, ki kell emelni először is, hogy az ilyen általános betekintési szabály nem szükséges az említett kérelmező kártérítési joga tényleges védelmének garantálásához, amennyiben kevésbé valószínű, hogy a kártérítési keresetet az ezen eljáráshoz kapcsolódó akta valamennyi iratára kellene alapítani. Ezenfelül ez a szabály az uniós jog által biztosított más jogok – például különösen az érintett vállalkozások számára biztosított, szakmai vagy üzleti titok védelméhez való jog, vagy az érintett magánszemélyek számára biztosított, a személyes adatok védelméhez fűződő jog – sérelméhez is vezethet. Végül, az ilyen általánosított betekintés alkalmas lenne arra is, hogy a közérdeket sértse, például a versenyjogi jogsértések megtorlási politikájának hatékonyságát, mivel eltántoríthatja az EUMSZ 101. és 102. cikk megsértésében részt vevő személyeket a versenyhatóságokkal való együttműködéstől (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítélet 27. pontját).
- 34 Ebből következik, amint azt a Bíróság már kifejtette, hogy az információk közléséhez, illetve azok védelméhez fűződő érdekeket a nemzeti bíróságok csak esetről esetre, a nemzeti jog keretében és az adott ügy valamennyi releváns elemének figyelembevételével mérlegelhetik (a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítélet 31. pontja).
- 35 Jóllehet igaz, amint arra az osztrák kormány felhívja a figyelmet, hogy ezt a mérlegelést a nemzeti jog keretében kell elvégezni, e nemzeti jogot azonban nem lehet úgy kialakítani, hogy az kizárja annak lehetőségét, hogy a nemzeti bíróságok esetről esetre elvégezhessék ezt a mérlegelést.
- 36 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból és a Bírósághoz benyújtott észrevételekből az következik, hogy a KartG 39. cikkének (2) bekezdése értelmében a versenybíróság aktáiba való betekintés csak akkor lehetséges, ha az eljárás egyik fele sem tiltakozik ez ellen.
- 37 Ebben a helyzetben az ezen iratokba való betekintés iránti kérelem tárgyában döntő nemzeti bíróságoknak semmi lehetőségük mérlegelni az uniós jog által védett érdekeket. Különösen, e bíróságok, amelyek csak arra jogosultak, hogy tudomásul vegyék az eljárás feleinek az aktában szereplő információk nyilvánosságra hozatalába való beleegyezését vagy annak elutasítását, nem avatkozhatnak

be a magasabb rendű közérdek vagy más személyek magasabb rendű jogos érdekének védelmében, többek között a kért iratok közlésének lehetővé tételével abban az esetben, ha az ellen e feleknek csak egyike tiltakozik.

- 38 Másfelől, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az is következik, hogy a versenybíróság előtt folyamatban lévő eljárás felei indokolás nélkül megtagadhatják az iratokba való betekintést. Ez a lehetőség gyakorlatilag valamennyi betekintés iránti kérelem szisztematikus elutasításának kockázatát hordozza magában, különösen akkor, ha e kérelem olyan dokumentumokra vonatkozik, amelyek közlése ellentétes az eljárás feleinek érdekeivel, ideértve azokat a dokumentumokat, amelyek egy kártérítési kereset alapját képező olyan bizonyítékokat tartalmazhatnak, amelyekhez a kérelmező más úton nem juthat hozzá.
- 39 Következésképpen amennyiben a nemzeti jog alapeljárásban szóban forgó szabálya lehetőséget hagy az eljárásban részt vevő, az EUMSZ 101. cikket megsértő felek számára, hogy megakadályozzák az e rendelkezés megsértése következtében sérelmet szenvedett személyek számára a szóban forgó iratokba való betekintést, figyelmen kívül hagyva azt a körülményt, hogy ez a betekintés lehet e személyek egyetlen lehetősége arra, hogy a kártérítési keresetük megalapozásához szükséges bizonyítékokat megszerezzék, e szabály alkalmas arra, hogy rendkívül megnehezítse e személyek unós jogból eredő, kártérítéshez való jogát.
- 40 Ezt az értelmezést nem vonja kétségbe az osztrák kormány érvelése sem, amely szerint e szabályra különösen a felek által az eljárási aktába az engedékenységi program keretében benyújtott dokumentumok tekintetében van szükség, e program és ebből következően az EUMSZ 101. cikk hatékonyságának biztosítása érdekében.
- 41 Igaz az, amint ezen ítélet 33. pontja is kifejti, hogy a tagállamok nem alakíthatják ki az iratbetekintést oly módon, hogy az sértheti a közérdeket, például különösen a versenyjogi jogsértések megtorlási politikájának hatékonyságát.
- 42 E tekintetben a Bíróság elismerte, hogy az engedékenységi programok hasznos eszközét alkotják a versenyjogi szabályok megsértése felfedezésének és megszüntetésének érdekében vívott hatékony küzdelemnek, és ennél fogva az EUMSZ 101. cikk és EUMSZ 102. cikk hatékony alkalmazásának célját szolgálják, valamint hogy e programok hatékonyságát befolyásolhatja az engedékenységi kérelmekkel összefüggésben átadott dokumentumokhoz való hozzáférés engedélyezése a kártérítési kereset indítani szándékozó személyek részére. Ezért ésszerű azt feltételezni, hogy ezen információk közlése a versenyjogi jogsértésekben részt vevő személyeket elrettentheti attól, hogy éljenek az engedékenységi programok által nyújtott lehetőséggel (a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítélet 25–27. pontja).
- 43 Meg kell állapítani mindazonáltal, hogy amennyiben e megfontolások indokolhatják egyes, a nemzeti versenyjogi eljárás aktájában szereplő iratokba való betekintés elutasítását, nem vonják egyúttal maguk után, hogy ezt a betekintést szisztematikusán meg lehetne tagadni, mivel minden, a kérdéses iratokba való betekintés iránti kérelmet esetről esetre kell értékelni, az ügy valamennyi elemének figyelembevételével (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Pfeiderer-ügyben hozott ítélet 31. pontját).
- 44 Ezen értékelés keretében a nemzeti bíróságokra tartozik egyrészt a kérelmező ahhoz fűződő érdekének mérlegelése, hogy kártérítési keresetének előkészítése céljából ezen iratokba betekinthessen, figyelembe véve az esetlegesen rendelkezésére álló más lehetőségeket.
- 45 Másfelől e bíróságoknak figyelembe kell venniük azokat a valóban káros következményeket, amelyek az ilyen betekintés következtében beállhatnak a közérdeket vagy más személyek jogos érdekeit érintően.

- 46 Különösen az engedékenységi programok hatékonyságához fűződő, az osztrák kormány által ebben az ügyben hivatkozott közérdeket illetően ki kell emelni, hogy tekintettel a nemzeti bíróságok előtt indított kártérítési kereseteknek a hatékony verseny Unióban történő fenntartása szempontjából vett jelentőségére (lásd a fent hivatkozott Courage és Crehan ügyben hozott ítélet 27. pontját), azon kockázatra történő pusztá hivatkozás, hogy a versenyjogi eljárás aktájában szereplő és a keresetek megalapozásához szükséges bizonyítékhoz való hozzáférés befolyásolja azon engedékenységi program hatékonyságát, amelynek keretében ezen iratokat közölték az illetékes versenyhatósággal, nem elegendő az e bizonyítékokhoz való hozzáférés megtagadásának igazolásához.
- 47 Ezzel szemben az a körülmény, hogy az ilyen elutasítás alkalmas lehet az említett keresetek benyújtásának megakadályozására, többek között azzal, hogy azon érintett vállalkozások számára, amelyek legalábbis részlegesen már mentesültek a pénzügyi szankciók alól, lehetőséget biztosít arra, hogy az EUMSZ 101. cikkének megsértése miatt keletkezett károk megtérítése iránti kötelezettségük alól is kivonják magukat, és mindezt a sérelmet szenvedett személyek kárára, megköveteli, hogy ez az elutasítás a hivatkozott érdek védelméhez kötődő, és minden egyes olyan iratra vonatkozó kényszerítő okokon alapuljon, amelybe a betekintést megtagadták.
- 48 Ugyanis azon kockázat pusztá megléte, hogy egy adott dokumentum konkrétan sérthetné a nemzeti engedékenységi program hatékonyságához fűződő közérdeket, indokolhatja azt, hogy ezt a dokumentumot ne tegyék közzé.
- 49 Tekintettel a fenti megfontolások összességére, az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós joggal és különösen a tényleges érvényesülés elvével ellentétes az a nemzeti jogi rendelkezés, amely az EUMSZ 101. cikk alkalmazására irányuló nemzeti eljárás aktáiban szereplő iratokba, így az engedékenységi program keretében benyújtott iratokba való, az ezen eljárásban részt nem vevő, a kartell résztvevője ellen kártérítési keresetet indítani kívánó harmadik személy által történő betekintést az eljárásban részt vevő valamennyi fél hozzájárulásától függően engedélyezi, és nem teszi lehetővé a nemzeti bíróság számára, hogy a szóban forgó érdekeket mérlegelje.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

- 50 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel a második kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 51 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

Az uniós joggal – és különösen a tényleges érvényesülés elvével – ellentétes az a nemzeti jogi rendelkezés, amely az EUMSZ 101. cikk alkalmazására irányuló nemzeti eljárás aktáiban szereplő iratokba, így az engedékenységi program keretében benyújtott iratokba való, az ezen eljárásban részt nem vevő, a kartell valamely résztvevője ellen kártérítési keresetet indítani kívánó harmadik személy által történő betekintést az eljárásban részt vevő valamennyi fél hozzájárulásától függően engedélyezi, és nem teszi lehetővé a nemzeti bíróság számára, hogy a szóban forgó érdekeket mérlegelje.

Aláírások